

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

«

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
економічний факультет
“12” червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА”

Галузь знань - С Соціальні науки, журналістика, інформація та
міжнародні відносини

Спеціальність – С1 - Економіка та міжнародні економічні відносини

Освітня програма - «Економіка підприємства»

Факультет - Економічний

Розробник: к.е.н., доцент Маршалок М.С.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни “КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА”

Навчальний курс спрямований на формування системи теоретичних знань та практичних навичок у сфері дослідження та оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства та вивчення вітчизняного і світового досвіду управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур. Він формує вміння діагностувати конкурентне середовище, формувати конкурентні переваги та розробляти стратегії та механізми прийняття рішень підприємствами щодо підвищення своєї конкурентоспроможності.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини	
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	C1 - Економіка та міжнародні економічні відносини (C1.01 економіка)	
Освітня програма	Економіка підприємства	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	3	2
Лекційні заняття	20 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	20 год.	6 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	110 год.	136 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год. 11 год.	-

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета – сформувати у студентів теоретичні знання та практичні навички щодо управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур у сучасних умовах господарювання.

Завдання - вивчення теорії, вітчизняного і світового досвіду та управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність критично мислити та генерувати нові ідеї.

ЗК6. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для управління економічною діяльністю.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та обґрунтування ефективних стратегій в економічній діяльності.

СК11. Здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН 16. Визначати та критично оцінювати стан і роль суб'єктів аграрного бізнесу у забезпеченні продовольчої безпеки країни та моделювати їх розвиток із урахуванням сучасних ризиків.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи конкурентоспроможності підприємств													
Тема 1. Сучасні теорії конкуренції	1	15	2	2	-	-	11	15	2	-	-	-	13
Тема 2. Державне регулювання конкуренції	2	15	2	2	-	-	11	15	-	-	-	-	15
Тема 3. Діагностика конкурентного середовища	3	15	2	2	-	-	11	15	-	2	-	-	13
Тема 4. Формування конкурентних переваг підприємства	4	15	2	2	-	-	11	15	2	-	-	-	13
Тема 5. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	5	15	2	2	-	-	11	15	-	2	-	-	13
Разом за змістовим модулем 1		75	10	10	-	-	55	75	4	4	-	-	67
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти оцінки конкурентоспроможності підприємства та управління нею													
Тема 6. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	6	15	2	2	-	-	11	15	2	-	-	-	13
Тема 7. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	7	15	2	2	-	-	11	15	2	-	-	-	13
Тема 8. Управління конкурентоспроможністю підприємства	8	15	2	2	-	-	11	15	-	2	-	-	13
Тема 9. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності	9	15	2	2	-	-	11	15	-	-	-	-	15
Тема 10. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства	10	15	2	2	-	-	11	15	-	-	-	-	15
Разом за змістовим модулем 2		75	10	10	-	-	55	75	4	2	-	-	69
Усього годин		150	20	20	-	-	110	150	8	6	-	-	136

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні теорії конкуренції	2
2	Державне регулювання конкуренції	2
3	Діагностика конкурентного середовища	2
4	Формування конкурентних переваг підприємницьких структур	2
5	Методи забезпечення конкурентних переваг підприємницьких структур	2
6	Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємницьких структур	2
7	Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	2
8	Управління конкурентоспроможністю підприємства	2
9	Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності	2
10	Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні теорії конкуренції	2
2	Державне регулювання конкуренції	2
3	Діагностика конкурентного середовища	2
4	Формування конкурентних переваг підприємницьких структур	2
5	Методи забезпечення конкурентних переваг підприємницьких структур	2
6	Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємницьких структур	2
7	Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	2
8	Управління конкурентоспроможністю підприємства	2
9	Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності	2
10	Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
3	Самостійна робота по модулю 1. Діагностика конкурентного середовища	55
9	Самостійна робота по модулю 2. Управління конкурентоспроможністю підприємства	55

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- написання рефератів та підготовка презентацій;
- захист розрахункових та розрахунково-графічних робіт;
- пірінгове оцінювання, самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебатів;
- метод командної роботи, мозкового штурму.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Теоретичні та методичні основи конкурентоспроможності підприємницьких структур		
П.Р. 1. Сучасні теорії конкуренції	ПРН 7, 9. <u>Знати</u> сучасні теорії конкуренції, концепції боротьби держави з монополізмом. <u>Вміти</u> визначати потенціал конкурентоспроможності та діагностувати конкурентне середовище. <u>Аналізувати</u> конкурентне середовище Розуміти економічну сутність конкурентоспроможності підприємницьких структур <u>Розрізняти</u> види конкуренції <u>Застосовувати</u> методи формування та утримання конкурентних переваг	10
П.Р. 2. Державне регулювання конкуренції		10
П.Р. 3. Діагностика конкурентного середовища		10
П.Р. 4. Формування конкурентних переваг підприємницьких структур		10
П.Р. 5. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємницьких структур		10
С.Р. Діагностика конкурентного середовища		20
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Прикладні аспекти оцінки конкурентоспроможності підприємницьких структур та управління нею		

П.Р. 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємницьких структур	ПРН 7, 9. <u>Знати</u> сучасні стратегії, забезпечення соціально-відповідальної конкурентоспроможності. <u>Вміти</u> визначати конкурентоспроможність продукції та підприємства, розробляти програми підвищення конкурентоспроможності <u>Аналізувати</u> системи управління конкурентоспроможністю <u>Розуміти</u> технології забезпечення та реалізації конкурентних переваг <u>Розрізняти</u> конкурентоспроможність продукції та підприємства в цілому <u>Застосовувати</u> сучасні моделі управління конкурентоспроможністю <u>Використовувати</u> сучасні методичні підходи до визначення конкурентоспроможності підприємницьких структур та її підвищення	10
П.Р. 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції		10
П.Р. 9. Управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур		10
П.Р. 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності		10
П.Р. 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур		10
С.Р. Управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур		20
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3868>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді: URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3868>);
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти (1. Маршалок М.С. «Конкурентоспроможність підприємства». Методичні вказівки. Київ. ЦП "КОМПРИНТ", 2023. 52 с.).

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» від 18 лютого 1992 року № 2132-ХН.
2. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» № 258/95-ВР від 05.07.1995 р.
3. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 року № 236/96-ВР. Введений в дію Постановою ВР від 7 червня 1996 року № 237/96-ВР з 1 січня 1997 року. Голос України. 2.07.1996 р.
4. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 року № 2210-ІІІ.
5. Закон України «Про природні монополії» від 20 квітня 2000 року № 1682-ІІІ.
6. Про затвердження Типових вимог до узгоджених дій суб'єктів господарювання для загального звільнення від попереднього одержання дозволу органів Антимонопольного комітету України на узгоджені дії суб'єктів господарювання: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 12.02.2002 року № 27-р. Офіційний вісник України. 2002. -№11. С. 279.
7. Методика визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку // Офіційний вісник України від 19.04.2002. 2002. №14. Ст. 778.
8. Бугріменко Р.М., Смірнова П.В. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. / Р. М. Бугріменко, П. В. Смірнова, 2021. 244 с.
9. Гриньов А.В., Шульженко В.В. Засади системного управління конкурентним потенціалом підприємства. Ефективна економіка. 2019. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=138>
10. Журба І.О. Сутність і значення конкурентоспроможності підприємства / І.О. Журба, Ю.М. Коляденко. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua>.
11. Льчук М.М., Свиноус І.В., Маршалок М.С., Томашевська О.А. Стратегічні напрями розвитку конкурентоспроможності, як чинника ефективної торгівлі сільськогосподарськими товарами. Агросвіт №4, 2025. С. 41-47

12. Конкурентоспроможність підприємства: підручник / П.І.Юхименко, А.С. Даниленко, С.Г. Батажок та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2020. - 320 с.
13. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.
- 14.Красняк О. П., Мицик В. О. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємства в сучасних ринкових умовах. Ефективна економіка. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7383>
15. Кривіцька В. В., Зянько В. В. Механізм управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах нестабільності. Ефективна економіка. 2020. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8118>
16. Лупак Р.Л. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. / Р. Л. Лупак, Т. Г. Васильців. Львів: Видавництво ЛКА, 2016. 484 с.
17. Леськів Г. З., Франчук В. І., Левків Г. Я., Гобела В. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 220 с.
18. Марков Б. М. Антимонопольне регулювання: зарубіжний досвід та межі його адаптації до реалій України / Б. М. Марков. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2834>.
19. Піддубна Л.І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління: Монографія. Л.І. Піддубна. Харків: ВД «ІНЖЕК». 2007. 368 с.
20. Стойко І.І. Шерстюк Р.П. Управління конкурентоспроможністю (Програма, курс лекцій, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, термінологічний словник, тести). Навч.-метод. посібник. Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2021. 156 с.
21. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції. Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів. Київ : Основи, 1997. 390 с.
22. Шевченко Л.С. Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства) : навч. посіб. у питаннях і відповідях. Харків : Право, 2022. 312 с.
23. Яців І.Б. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств : монографія. Львів : Український бестселер, 2013. 427 с.
24. Competitive advantages of small business. Mykhailo Marshalok, Alona Melnyk, Viktoriia Vasiuta, Volodymyr Yatsenko, Volodymyr Saienko. AD ALTA: Journal of interdisciplinary research. (September, 2021), by Magnanimitas, ATTN. and/or its licensors and affiliates (Collectively, "MAGNANIMITAS"). all rights reserved. Special ISSUE NO.: 11/02/XXII. (VOL. 11, ISSUE 2, Special ISSUE XXII.). P. 60-66.
25. Enhancing Business Efficiency and Competitive Edge in Martial Law Circumstances. Olha Harvat, Oksana Kovtun, Oleksii Mukhin, Oleksandr Kovba, Mykhailo Marshalok. Economic Affairs, Vol. 69(03), September 2024, pp. 1373-1380.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт антимонопольного комітету України URL: www.atmc.gov.ua
2. Офіційний сайт Нацкомфінпослуг URL: www.dfp.gov.ua.
3. Офіційний сайт URL: www.ukrstat.gov.ua
4. Офіційний сайт Державної служби статистики URL: www.e-inform.com.ua.
5. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики України URL: www.minagro.gov.ua
6. <https://case-ukraine.com.ua/projects/zvit-pro-globalnu-konkurentospromozhnist/>
7. Навчально-інформаційний портал НУБіП України URL: www.elarn.edu.ua